

Raadsstuk 212/2007
B&W datum 16 oktober 2007
Sector/Afd CS/sb
Reg.nr(s) 07/191217

Onderwerp **Verzelfstandiging Sport & Recreatie / Accommodaties**

Aan de Raad der gemeente Haarlem

1. Voorgeschiedenis

Haarlem wil een kleinere, flexibelere organisatie worden, die de uitvoering van haar beleid niet meer zelf doet, maar wel de regie op de uitvoering houdt. Daartoe zijn de taken die de eigen organisatie uitvoert tegen het licht gehouden en is in mei 2005 het Plan van Aanpak voor de “Verzelfstandigingsonderzoeken Haarlem 2005” vastgesteld. Dit plan gaat over het onderzoeken van de mogelijkheid om tien gemeentelijke onderdelen extern te verzelfstandigen. De subafdeling Sport&Recreatie/ Accommodaties is één van de onderdelen die in dit plan is opgenomen in de lijst van extern te verzelfstandigen onderdelen.

Op 7 december 2006 heeft de raad conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten

1. in principe in te stemmen met de verzelfstandiging van de subafdeling Sport&Recreatie / Accommodaties door samenwerking in enigerlei vorm met een bestaand en gezond bedrijf op het gebied van sport en/of recreatie;
2. het college op te dragen deze optie uit te werken en in de vorm van een definitief go-no go besluit aan de raad voor te leggen voor 1 april 2007, met 1 januari 2008 als beoogde startdatum voor de nieuw organisatie.

Op grond van dit besluit zijn met twee mogelijke partners gesprekken gevoerd, waarna het college op 9 januari 2007 gekozen heeft voor NV SRO uit Amersfoort als partner voor samenwerking. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd. Tevens heeft de leiding van SRO zich op 24 mei 2007 gepresenteerd aan de leden van de commissies Bestuur en Samenleving. Na deze keuze is intensief overleg gestart tussen Haarlem, NV SRO en de gemeente Amersfoort, als enig aandeelhouder en dus 100% eigenaar van NV SRO, over de wijze waarop de samenwerking vorm en inhoud kan worden gegeven. Dit heeft geleid tot het nu voorliggende voorstel tot daadwerkelijke verzelfstandiging van subafdeling Sport&Recreatie/ Accommodaties.

2. Uitgangspunten

Sport is voor de gemeente een middel om maatschappelijke effecten te bereiken. Een onderdeel van sport vormen de sportaccommodaties, waar de (georganiseerde) sporters gebruik van maken. Een goede exploitatie, beheer en onderhoud van de accommodaties is essentieel voor het bereiken van de maatschappelijke effecten. Daarom geldt voor de verzelfstandiging van de exploitatie, het beheer en het

onderhoud van onze sportaccommodaties een aantal uitgangspunten. Deze vormen het toetsingskader voor verzelfstandiging door middel van samenwerking met NV SRO.

Om te beginnen zijn er de belangen van de gebruikers van de accommodaties. Daarbij zijn meerdere groepen te onderscheiden, met hun eigen kenmerken voor het gebruik. Haarlem zal ook na verzelfstandiging het aanbod voor deze uiteenlopende gebruikers waarborgen.

- Voor de sportverenigingen is belangrijk dat de accommodaties die zij gebruiken zodanig goed worden onderhouden dat zij er hun sport in/op kunnen bedrijven. Dat betekent bijvoorbeeld dat velden, banen, verlichting en gebouwen in goede staat van onderhoud moeten zijn, zodat er veilig gebruik van kan worden gemaakt.
- Voor de scholen die gebruik maken van bijvoorbeeld gymzalen, sporthallen en velden geldt dat deze accommodaties beschikbaar moeten zijn voor hun lessen. Hun gebruik van de voorzieningen overdag heeft in het algemeen voorrang boven gebruik door anderen. Ook hier geldt dat de accommodaties deugdelijk moeten worden onderhouden met het oog op een “sportief” en veilig gebruik. Buiten de lessen kunnen de lokalen en hallen worden verhuurd aan andere gebruikers; hiermee worden de accommodaties optimaal benut (wat de kosten per gebruiker verlaagt) én kan het sporten worden bevorderd.
- Voor doelgroepen (anders dan verenigingen en scholen) die gebruik maken van de voorzieningen geldt dat de voorzieningen toegankelijk moeten blijven in de zin van betaalbaarheid en beschikbaarheid van tijden. Uiteraard moeten de voorzieningen ook kwalitatief in orde zijn.

Vervolgens zijn er onze werknemers die overgaan naar de nieuwe organisatie. Voor hen hebben we de plicht er voor te zorgen dat de overgang goed verloopt, zowel wat betreft hun arbeidsvoorwaarden als de betrouwbaarheid van hun nieuwe werkgever. Continuïteit en kwaliteit van hun werk is evenzeer belangrijk. Dit betekent dat wij ook in de toekomst invloed willen hebben op de strategische beslissingen op het personele vlak van de nieuwe organisatie.

Belangrijk is ook dat we in de stad voldoende sportvoorzieningen willen hebben en dat we als gemeente willen blijven bepalen wat er mee gebeurt. Daarom zal te allen tijde het beleid omtrent sportvoorzieningen in Haarlem door de gemeente Haarlem bepaald blijven worden. Wat we door de nieuwe organisatie laten doen is de uitvoering van ons accommodatiebeleid, op een zo professioneel mogelijke manier. Die professionaliteit komt tot uiting in goede beschikbaarheid van voorzieningen (zoals op de gewenste tijden en schoon, heel en veilig) tegen zo laag mogelijke kosten.

Tenslotte willen we dat de nieuwe organisatie efficiënt en effectief haar werk doet, zodat Haarlem duidelijk waar voor zijn geld krijgt. Dit betekent dat over strategische zaken van de nieuwe organisatie Haarlem zeggenschap wil hebben, om de continuïteit van die organisatie en daarmee de dienstverlening aan Haarlem en haar inwoners gewaarborgd blijft. De kennis en ervaring die SRO de afgelopen jaren heeft opgedaan is daarbij essentieel, evenals de kennis van de afdeling Sport en Recreatie.

Bovenstaande uitgangspunten leiden er toe dat Haarlem voldoende zeggenschap over de nieuwe organisatie nodig heeft. Dit vertaalt zich in een op gelijkwaardigheid gebaseerd eigenaarschap van Haarlem en Amersfoort in de nieuwe organisatie, met andere woorden beide gemeenten worden voor 50% eigenaar. Voor de zeggenschap over strategische zaken betekent het dat deze op basis van unanimititeit van de beide eigenaren moet gebeuren, dat wil zeggen dat Haarlem (en omgekeerd Amersfoort) een vetorecht heeft over strategische zaken die invloed hebben op de dienstverlening ten aanzien van de sportvoorzieningen van Haarlem.

3. Samenwerking met NV SRO

De NV SRO is de in 1997 verzelfstandigde dienst van de gemeente Amersfoort, die zich bezig hield en houdt met ontwikkeling, exploitatie, beheer en onderhoud van accommodaties op de gebieden sport, recreatie en onderwijs. Als verzelfstandigd onderdeel heeft SRO zich sindsdien ontwikkeld tot een organisatie die, behalve voor de gemeente Amersfoort, ook voor andere gemeenten in de regio Eemland de “klassieke” werkzaamheden op het terrein van accommodaties verzorgt. Daarnaast voert SRO opdrachten uit voor zowel gemeenten als andere organisaties in het hele land, met name op het gebied van onderwijs en welzijn. Bij SRO werken momenteel 320 mensen in 200 formatieplaatsen. Meer informatie over de werkzaamheden van NV SRO, zoals zij die de afgelopen jaren in de regio Eemland verzorgt, is te vinden op de website www.sro.nl.

4. Uitgangspunten voor samenwerking

De gemeenten Amersfoort en Haarlem zetten gezamenlijk een (deels) nieuwe organisatie op die exploitatie, beheer en onderhoud van accommodaties uitvoert voor gemeenten in de regio's Eemland respectievelijk Kennemerland en in opdracht de realisatie van nieuwe accommodaties uitvoert. SRO kent een omzet van 21 miljoen waarvan 14 miljoen ten behoeve van Amersfoort en € 7 miljoen als opdrachten voor derden. Het eigen vermogen van NV SRO bedraagt naar verwachting eind 2007 bijna € 5 miljoen.

5. Gelijke omzet per 1 januari 2010

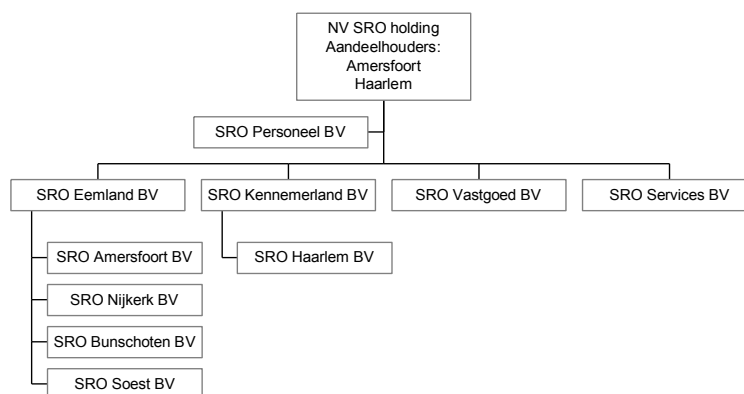
De beide gemeenten beschouwen elkaar als gelijkwaardige partners en geven de samenwerking ook op basis van dit uitgangspunt vorm. Deze gelijkwaardigheid vraagt vanzelfsprekend ook om een (ongeveer) gelijke omvang van de wederzijdse inbreng in de vorm van werkpakket. Dat is bij de start per 1 januari 2008 echter nog niet het geval: de verhouding in het werkpakket van Amersfoort versus Haarlem is ongeveer € 14 miljoen Amersfoort en € 6 miljoen Haarlem. Daarnaast heeft SRO nog circa € 7 miljoen aan werk uit andere gemeenten en instellingen met een maatschappelijk doel. Haarlem zal stapsgewijs zorgen voor aanvulling van het werkpakket, zodanig dat per 1 januari 2010 deze die van Amersfoort benadert. “Benadert” betekent dat het werkpakket van Haarlem ten minste 90% van het totale werkpakket van Amersfoort bedraagt, dus 90% van € 14 miljoen is € 12,6 miljoen. Dit is voor Haarlem nodig om voldoende zeggenschap over de organisatie te hebben, zoals hiervoor uitgelegd in de paragraaf *Uitgangspunten*.

5.1 Vennootschapsstructuur van de samenwerking

De samenwerking krijgt de vorm naamloze vennootschap NV SRO, die fungeert als holding met als enige aandeelhouders Amersfoort en Haarlem, met daaronder meerdere dochter- en kleindochterondernemingen. Direct onder de holding komen twee regionaal georganiseerde dochterondernemingen, SRO Eemland BV en SRO Kennemerland BV. Onder deze dochterondernemingen bestaan kleindochters: één per gemeente waarvoor structureel werkzaamheden worden verricht. Voor SRO Eemland BV zijn dat er vier als voortzetting van de huidige situatie en voor SRO Kennemerland BV zal dat er vooralsnog één zijn, namelijk SRO Haarlem BV. Naast deze twee regionale dochterondernemingen zijn er nog drie andere dochters: SRO Vastgoed BV waarin de eigen bedrijfspanden van SRO zijn ondergebracht, SRO Services BV vanwaaruit de incidentele opdrachten voor overheden worden verricht alsmede opdrachten voor niet-overheden en SRO Personeel BV waarin alle personeelsleden van SRO zijn ondergebracht, zowel het uitvoerend personeel als staf en management. Dit maakt het mogelijk dat het personeel zonder ingewikkelde administratieve constructies voor elke dochteronderneming kan werken. Overigens werkt in de praktijk het overgrote deel van het personeel permanent voor één van de dochterondernemingen en (dus) op één locatie.

Deze indeling maakt het mogelijk om voor de aandeelhouders, opdrachtgevers en personeel een transparante organisatie te kunnen zijn, de bedrijfsvoering optimaal te kunnen inrichten en zaken gescheiden te kunnen houden waar dat gewenst is (fiscaal, juridisch of anderszins).

Schematisch komt de organisatie er als volgt uit te zien:

De gekozen structuur van de organisatie borduurt voort op de bestaande inrichting van SRO en is ingegeven vanuit het oogpunt van herkenbaarheid voor het personeel en de regio's c.q. de gemeenten.

Voortgaande ontwikkelingen op het gebied van pensioenen, belastingen en Europees recht kunnen tegelegenertijd tot aanpassing van de structuur aanleiding geven, ten einde de continuïteit van de organisatie en de functies op het gebied van exploitatie, beheer en onderhoud van sportaccommodaties te kunnen waarborgen.

5.2 Verdeling en verwerving van aandelen

De verdeling van de aandelen in de holding NV SRO tussen Amersfoort en Haarlem gebeurt op basis van de omvang van de werkpakketten die de gemeenten inbrengen. Voor Amersfoort is dat circa € 14 miljoen plus € 7 miljoen uit de regio en voor Haarlem circa € 7 miljoen. Het aandeel dat Haarlem bij de start inbrengt is dan $7 / (14+7+7) = 7/28 = 25\%$; het aandeel van Amersfoort is 75%.

De omvang van het eigen vermogen van NV SRO bedraagt per 31 december 2007 circa € 6 miljoen¹. Dit is tot nu toe opgebouwd vanuit Amersfoort en komt overeen met 75% van de aandelen nadat Haarlem is toegetreden. Haarlem betaalt bij aanvang van de samenwerking € 2 miljoen om aandeelhouder te kunnen worden. De betaling gebeurt door het servicestation in te brengen en het materieel dat wordt gebruikt voor het onderhoud van de accommodaties. Dit zijn met name maaimachines, tractoren en dergelijke.

5.3 Fase tot 1 januari 2010

De ongelijkheid van de in te brengen omzetten én het vermijden van kruisfinanciering in de fase tot 1 januari 2010 heeft gevolgen voor de rechten op de financiële resultaten van de onderneming. Daarom zal tot 1 januari 2010 er sprake zijn van twee soorten aandelen. Amersfoort krijgt aandelen A in de holding; deze geven recht op het resultaat van de holding NV SRO, met uitzondering van het deel daarvan dat voortkomt uit SRO Kennemerland BV. Haarlem krijgt aandelen B die uitsluitend recht geven op het resultaat van de dochteronderneming SRO Kennemerland BV. Tot 2010 draagt Haarlem dus de risico's op verlies en winst voor Kennemerland en doet Amersfoort dat voor de overige onderdelen van SRO doet.

5.4 Toetsing in 2010

Nadat per 1 januari 2010 de werkpakketten aan elkaar gelijk zijn geworden binnen de eerder genoemde marge, komt de verdeling in soorten aandelen te vervallen doordat Haarlem haar aandelen B omruilt in aandelen A. Tevens koopt Haarlem 25% van het totaal aantal aandelen van NV SRO van Amersfoort, waardoor beide gemeenten dan 50% van de aandelen bezitten. Beide gemeenten zijn vanaf dat moment in gelijke mate gerechtigd in het resultaat (vanaf boekjaar 2010) van de holding NV SRO, ongeacht de herkomst ervan: Eemland, Kennemerland, Vastgoed of Services. Haarlem betaalt hier voor 25% van € 8 miljoen, dus € 2 miljoen. Voor een deel kan Haarlem dit betalen door inbreng van activa, de rest gaat in contanten. Indien de gelijke omzet nog niet wordt benaderd, dan kan de verdeling in soorten aandelen en de bijbehorende verdeling in resultaatgerechtigdheid met telkens één jaar worden verlengd. De prijs die Haarlem in dat geval betaalt zal waarschijnlijk hoger zijn, omdat de waarde van het te verkrijgen pakket aandelen van 25% gemeten zal worden op grond van de dan geldende waarde van NV SRO.

¹ Daarvan is momenteel € 5 miljoen zichtbaar op de balans en € 1 miljoen bestaat uit overwaarde van de bedrijfspanden van SRO. Deze bedrijfspanden zijn officieel getaxeerd ten behoeve van de samenwerking. Ook het in te brengen pand van Haarlem in de vorm van het servicestation aan de Jaap Edenlaan in Haarlem is getaxeerd. Dit pand is noodzakelijk voor het kunnen functioneren van de vestiging in Haarlem en wordt om die reden overgedragen aan SRO.

5.5 Raad van commissarissen

De huidige NV SRO heeft een uit vijf leden bestaande raad van commissarissen. Deze heeft en houdt met name een functie bij voorafgaande instemming bij de belangrijkste voorstellen van directie aan de algemene vergadering van aandeelhouders. Het recht van benoemen, schorsen en ontslaan van de leden berust bij de algemene vergadering van aandeelhouders. Amersfoort en Haarlem willen de raad tijdelijk uitbreiden met twee leden, waarvan één op voordracht van de gemeente Haarlem wordt benoemd en één op voordracht van de gezamenlijke ondernemingsraad van SRO. Vanaf 1-1-2008 zal er één ondernemingsraad zijn voor de hele onderneming. Via natuurlijk verloop (dat wil zeggen niet vervangen van tussentijds terugtrekkende leden) zal de raad na 1 januari 2010 weer teruggaan naar vijf leden. Benoeming, schorsing en ontslag blijft de bevoegdheid van de algemene vergadering van aandeelhouders, bestaande uit de gemeenten Amersfoort en Haarlem.

6. Uitvoering samenwerking

6.1 Verdeling wat en hoe

Haarlem blijft zelf het beleid op het gebied van ontwikkeling, exploitatie, beheer en onderhoud van de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties bepalen. Met andere woorden: de gemeente bepaalt *wat* er moet gebeuren. SRO bepaalt vervolgens op basis van het gemeentelijk beleid *hoe* de uitvoering gebeurt. Per accommodatie worden de afspraken tussen de gemeente en SRO vastgelegd over het wat; SRO kan in principe zelf het hoe bepalen (al kan de gemeente daar wel algemene normen bij aangeven, bijvoorbeeld ten aanzien van duurzaam beheer en onderhoud). Deze afspraken over uitvoering van het beleid worden vastgelegd in huurovereenkomsten en /of exploitatieovereenkomsten voor een periode van 10 jaar. SRO kan de gemeente uiteraard adviseren over wat er nodig is, met name op basis van de contacten die SRO heeft met de gebruikers. Uitbreidingen van het voorzieningenniveau (en de kosten daarvan) worden bepaald door de gemeente Haarlem; vervangingen en onderhoud is de verantwoordelijkheid van SRO binnen de afspraken over exploitatie, beheer en onderhoud.

Een voorbeeld over de verdeling tussen *wat* en *hoe*: als de gemeente bepaalt dat op een voetbalveld x uur per week moet kunnen worden gevoetbald (*wat*), dan zorgt SRO er voor dat dit ook kan (*hoe*). Leidraad daarbij voor SRO zijn de normen van de sportbonden en NOC*NSF. Vertrekpunt hierbij is het huidige onderhoudsniveau van de sportaccommodaties. Het zelfde geldt voor het roosteren van gymnastieklokalen en sporthallen: als de gemeente aangeeft hoeveel uren per dag / week er door scholen gebruik van moet kunnen worden gemaakt, dan zorgt SRO voor inroostering, schoonhouden, openen en sluiten etc. Daarnaast kan SRO de overige uren het gymnastieklokaal en sporthallen verhuren aan verenigingen en particulieren.

6.2 Omvang werkpakket per 1 januari 2008

De nieuwe organisatie SRO Kennemerland gaat de werkzaamheden uitvoeren die momenteel worden uitgevoerd door de subafdeling Sport&Recreatie/ Accommodaties. Het gaat om de volgende aantallen accommodaties, waarmee een

omzet van per saldo €6 miljoen is gemoeid (onderdeel van het begrotingsprogramma 4 Maatschappelijke Ontwikkeling, domein 4.6 Sport):

SRO Kennemerland voert per 1-1-2008 de volgende taken uit voor de sportaccommodaties:

A) Huidig pakket van de afdeling Sport en Recreatie waarvoor SRO Kennemerland integraal verantwoordelijk wordt en dit risicodragend gaat uitvoeren (risicodragend houdt in dat mee- en tegenvallers jaarlijks voor rekening van SRO Kennemerland komen en dus niet voor rekening van de gemeente):

- *buitensport*

- beheer, onderhoud, renovatie en exploitatie van alle buitensportaccommodaties (18 sportcomplexen), inclusief de zorg voor de kleedaccommodaties tot het moment van formele overdracht van de onderhoudsplicht aan de desbetreffende verenigingen, waartoe al eerder door de raad is besloten.
- Deelname aan voorbereiding en directievoering van projecten, zoals herindeling van sportcomplexen.

- *binnensport*

- 8 gymzalen
- 2 sporthallen (Spaarne- en Beijneshal)
Beide hallen worden nu door de afdeling Sport & Recreatie geëxploiteerd en gaan daarom bij de verzelfstandiging over naar SRO Kennemerland².
- Deelname aan voorbereiding en directievoering van projecten, zoals 023 en Badmintonpad.

B) Toe te voegen aan huidig pakket per 1-1-2008 aan integraal en risicodragend werkpakket SRO Kennemerland:

- *binnensport*

- 10 gymzalen bij scholen waarvan het juridisch eigendom bij de Gemeente Haarlem ligt / c.q. komt te liggen (hierover verschijnt een afzonderlijke nota "Verantwoordelijkheid lokalen bewegingsonderwijs"; besluitvorming hierover vindt naar verwachting in 2007 plaats)
- van de afdeling OWG wordt de taak t.a.v. het inroosteren schoolsport (gymzalen en sportvelden) en financiële afwikkeling schoolsport overgenomen. Nog te concretiseren welke formatie/budget beschikbaar is voor de uitvoering van deze taken. Volgens werkplan 2007 is 40 uur voor deze taak beschikbaar; geen realisatiegegevens beschikbaar.

- *Overige sportaccommodaties thans in portefeuille bij Vastgoed:*

² Voor de Spaarnehall geldt dat deze in 2007 wordt overgedragen aan de GEM (gemeenschappelijke exploitatie maatschappij). De GEM treedt tot het moment van vervanging van de Spaarnehall door nieuwbouw op als verhuurder. Haarlem sluit een huurovereenkomst met de GEM en verhuurt vervolgens de hal aan SRO Kennemerland.

Byzantiumstraat 68; Maerten van Heemskerckstraat 69A; Tennispark Eindhoven (Wagenweg); Voor de integrale overdracht van exploitatie, beheer en onderhoud van deze accommodaties aan SRO Kennemerland is medewerking van de huurders noodzakelijk en zullen door SRO Kennemerland nieuwe huurovereenkomsten met de gebruikers opgesteld dienen te worden.

Toelichting: bij de exploitatie en het beheer en onderhoud van elk van deze accommodaties zijn momenteel meerdere afdelingen en organisaties betrokken. In de praktijk geeft dit regelmatig onduidelijkheid over wie waarvoor verantwoordelijk is in de uitvoering daarvan. De verzelfstandiging van het onderdeel Accommodaties is een logisch moment om te komen tot een bundeling van deze verantwoordelijkheden bij SRO Kennemerland. Zij is dan integraal verantwoordelijk voor de uitvoering van exploitatie, beheer en onderhoud, binnen het door de gemeente vastgestelde beleid als opdrachtgever.

- *overdracht deeltaken per 1-1-2008* (hier is geen sprake van integrale en risicodragende uitvoering door SRO)
 - o verhuur 25 gymzalen bij scholen buiten schooltijden
 - o verhuur Kennemer/CIOS na 18.00 uur, weekenden en schoolvakanties
 - o verhuur 6 overige sportobjecten, waaronder kantines
 - o verhuur van 11 locaties aan watersportverenigingen
 - o keuring en onderhoud turnmaterialen in 37 gymzalen
 - o legionellapreventie op 39 locaties

Toelichting: deze taken worden momenteel door de afdeling Sport en Recreatie / Accommodaties uitgevoerd en vormen een onderdeel van het totaal aan taken op het gebied van exploitatie, beheer en onderhoud van deze accommodaties. Er vindt geen bundeling van taken plaats, omdat dit niet logisch is gelet op de bestaande situatie. Het betreft dus de voortzetting van huidige taken van Sport en Recreatie / Accommodaties door SRO Kennemerland.
- *taken op basis van specifieke opdrachtverlening*
 - o Onderhoudswerkzaamheden t.b.v. watersportaccommodaties opdrachtgever: Vastgoed.
 - o Realisatie nieuwe gymzalen voor primair en speciaal onderwijs (hierover verschijnt een afzonderlijke nota "Verantwoordelijkheid lokalen bewegingsonderwijs"; besluitvorming hierover vindt naar verwachting in 2007 plaats)

Zoals uit het bovenstaande blijkt zijn de werkzaamheden niet voor elke accommodatie gelijk; soms gaat het om de integrale verantwoordelijkheid voor exploitatie, beheer en onderhoud en soms om delen daarvan. Met het oog op een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering én een zo goed mogelijke dienstverlening aan zowel de gemeente als de gebruikers van de accommodaties is het de bedoeling dat SRO van zoveel mogelijk accommodaties integraal verantwoordelijk wordt voor exploitatie, beheer en onderhoud. Dit betekent bijvoorbeeld dat zowel gemeente als gebruikers maar met één instantie te maken hebben, namelijk SRO Kennemerland. Momenteel zijn dat nog regelmatig verschillende loketten, wat noch voor de gemeente, noch voor de gebruikers een overzichtelijke situatie is.

6.3 Omvang werkpakket per 1 januari 2010

Zoals hiervoor al aangegeven zorgt Haarlem voor een stapsgewijze uitbreiding van het werkpakket voor SRO ten einde per 1 januari 2010 de financiële omvang van het werkpakket van Amersfoort te benaderen. Met name exploitatie, beheer en onderhoud van vastgoed met een sport- (of andere maatschappelijke) functie en de realisatie in opdracht van nieuwe (sport)accommodaties zijn belangrijk om een goede integrale dienstverlening te kunnen aanbieden. Dit draagt tevens bij aan het goed kunnen functioneren als zelfstandige organisatie van ons verzelfstandigde organisatieonderdeel Sport en Recreatie / Accommodaties. Te denken valt aan exploitatie, beheer en onderhoud van gemeentelijk vastgoed met een maatschappelijk doel, zoals bijvoorbeeld zwembaden; multifunctionele centra; sportontwikkeling, projectmatige activiteiten al of niet in samenwerking met woningcorporaties.

De uitbreiding van het werkpakket zal in stappen worden gerealiseerd door de gemeente Haarlem in samenwerking met SRO. Hiertoe zal na de start van SRO Kennemerland een stappenplan worden opgesteld en uitgevoerd, in relatie tot het implementatietraject vastgoedsturing. De werkzaamheden vinden zoveel mogelijk binnen de bestaande ambtelijke capaciteit plaats; SRO levert hieraan een actieve bijdrage. Waar nodig zal specifieke expertise kunnen worden ingehuurd (bijvoorbeeld juridisch, fiscaal en notarieel advies).

Verder zal SRO Kennemerland actief opzoek gaan naar gemeenten en andere organisaties in de regio die gebruik willen maken van de diensten van SRO.

6.4 Verhuren en huurprijzen

Bij de uitvoering van de werkzaamheden is sprake van drie partijen:

- de gemeente als subsidiegever en eigenaar van de accommodaties,
- SRO als subsidieontvanger en exploitant, beheerder en verhuurder van de accommodaties,
- de sportverenigingen, scholen en individuele sporters als gebruikers van de accommodaties.

De gemeente gaat al haar sportaccommodaties langjarig verhuren aan SRO, die deze op zijn beurt verhuurt aan de gebruikers. De gebruikers blijven dezelfde huur betalen als nu het geval is. Voor verenigingen zijn dit doorgaans door de gemeente bepaalde huurprijzen die zij zich kunnen veroorloven bij een acceptabele contributie voor hun leden. Het zijn daarmee meestal geen kostprijsdekkende huren. Het *bepalen* van wat een kostprijsdekkende huur zou moeten zijn, is mogelijk door alle relevante kosten in beeld te brengen. Dit levert een completer inzicht in de kosten op en kan helpen bij het maken van keuzes. Het vervolgens *toepassen* van een kostprijsdekkende huur is op zich ook mogelijk, maar leidt zeer waarschijnlijk tot hogere huren, die vervolgens in de vorm van (hogere) subsidies moeten worden gecompenseerd. Daarmee heeft dit vooral meer werk en het rondpompen van geld tot gevolg én een kostenstijging in de vorm van hogere verschuldigde BTW over de hogere huurprijzen. Toepassen van kostprijsdekkende huren leidt daarmee bij een gelijkblijvend sportbeleid niet tot minder kosten voor de gemeente. De gemeente wijkt hiermee bewust af van het toepassen van het beginsel van kostendekkende huren voor de onderhavige sportaccommodaties.

6.5 *Tarieven voor gebruik accommodaties*

De gemeente bepaalt naast het *wat* ook de tarieven voor het normale gebruik van de accommodaties door doelgroepen, verenigingen en scholen. Voor het gebruik van accommodaties buiten het door de gemeente gedefinieerde *wat* bepaalt SRO zelf de tarieven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan tarieven voor het particuliere gebruik van sportvoorzieningen buiten de uren dat scholen of verenigingen er gebruik van maken. Het vooraf door de gemeente bepaalde gebruik voor scholen en verenigingen heeft uiteraard voorrang boven het particuliere gebruik.

6.6 *Bekostiging van werkzaamheden*

SRO gaat in Haarlem de exploitatie, het beheer en het onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties verzorgen. De gemeente verhuurt daartoe haar accommodaties aan SRO en sluit met SRO een exploitatieovereenkomst af. De kosten die SRO voor exploitatie, beheer en onderhoud zal maken, zullen hoger zijn dan de inkomsten uit de exploitatie. SRO zal dus jaarlijks een tekort hebben op zijn begroting. Dit tekort subsidieert de gemeente en is in principe even groot als de huidige netto kosten die de gemeente heeft voor de subafdeling Sport&Recreatie/Accommodaties. Hiertoe geeft de gemeente een subsidiebeschikking af, waarin de uitvoering van de exploitatieovereenkomst als een van de voorwaarden voor subsidie is opgenomen. Deze systematiek is gelijk aan de systematiek die de gemeente Amersfoort en SRO reeds 10 jaar toepassen (met instemming van de fiscus). Uitgangspunt hierbij is dat over de te verlenen subsidie geen BTW verschuldigd is. Dit zou wel het geval zijn als er een prestatiecontract zou worden afgesloten en de vergoeding jaarlijks zou worden afgerekend op basis van de geleverde prestaties.

Op basis van deze subsidiebeschikking en exploitatieovereenkomst verplicht SRO zich om de gebruikers van de accommodaties de gelegenheid te geven om te sporten. Dit betekent dat SRO zijn werkzaamheden verricht ten behoeve van de sporters (clubs, verenigingen, scholen) en niet ten behoeve van de gemeente.

Over de ontwikkeling in de tijd van de subsidie worden op middellange termijn de afspraken vastgelegd, bijvoorbeeld ten aanzien van de indexatie. Per jaar wordt de subsidie vastgesteld, waarbij elk jaar rekening wordt gehouden met nieuwe en afgestoten accommodaties en veranderingen in het door de gemeente bepaalde beleid. Een voor- of nadelig resultaat aan het einde van het jaar komt ten gunste respectievelijk ten laste van SRO (behoudens calamiteiten, bijvoorbeeld door het afbranden van een accommodatie). Indien sprake blijkt te zijn van een structureel verschil, dan kan dit worden betrokken bij de bepaling van de subsidie voor toekomstige jaren nadat de oorzaken en verantwoordelijkheden zijn geanalyseerd. Er vindt derhalve geen afrekening van de verleende subsidie per jaar plaats.

6.7 *Gevolgen voor de gebruikers van accommodaties*

Op basis van de exploitatieovereenkomst tussen Haarlem en SRO stelt SRO de accommodaties via een huurovereenkomst ter beschikking aan de gebruikers, met name clubs, verenigingen en scholen. De gebruikers worden daarmee door SRO in staat gesteld om te sporten in de accommodaties.

De verzelfstandiging moet samen met de bundeling van alle beheeraspecten per accommodatie binnen SRO Kennemerland er toe leiden dat de gebruikers nog maar bij één loket hoeven aan te kloppen met al hun vragen over hun accommodatie.

Bovendien heeft SRO na de bundeling het complete overzicht, waardoor ook makkelijker oplossingen kunnen worden gevonden voor onderwerpen waar meer dan één accommodatie of gebruiker bij is betrokken.

Als gevolg van de verzelfstandiging verandert er voor de sportverenigingen, scholen en doelgroepgebruikers niets in financieel opzicht; de huren en tarieven ondergaan geen veranderingen.

6.8 Totstandkoming exploitatieovereenkomst

De gemeente Haarlem gaat de sportaccommodaties aan SRO verhuren vanaf 1 januari 2008, om SRO in staat te stellen de accommodaties te exploiteren, beheren en onderhouden ten behoeve van de gebruikers. Hiertoe worden huurovereenkomsten opgesteld tussen Haarlem en SRO. In een exploitatieovereenkomst worden de rechten en verplichtingen van SRO en de gemeente vastgelegd. De exploitatieovereenkomst vormt de basis voor de subsidieverlening aan SRO. De subsidiebeschikking, de exploitatieovereenkomst en de huurcontracten worden voor 1 januari 2008 opgesteld.

7. Personeel en organisatie

De medewerkers van subafdeling Sport&Recreatie/ Accommodaties zijn gedurende het proces van verzelfstandiging regelmatig geïnformeerd over de voortgang. Dit gebeurde tijdens lunchbijeenkomsten waar telkens het grootste deel van het personeel aanwezig was, evenals een vertegenwoordiging van de ondernemingsraad. De directie van SRO is aanwezig geweest om tekst en uitleg te geven over SRO en over hoe zij tegen de samenwerking aankijkt en wat die voor het personeel betekent. Er is daarbij van alle zijden op een openhartige en positieve manier met elkaar gesproken.

7.1 Plaatsingsplan

De subafdeling Sport&Recreatie/Accommodaties heeft een toegestane formatie van 41,27 plaatsen. Per 1 september is 3,05 fte niet bezet. Op de 38,22 bezette formatieplaatsen zijn momenteel 39 personeelsleden werkzaam. Alle medewerkers en formatieplaatsen gaan per 1-1-2008 over naar SRO Kennemerland.

Voor de nieuwe organisatie SRO Kennemerland is een organigram opgesteld. De functies daarin zijn vergeleken met de huidige functies en de bemensing daarvan. Daaruit blijkt dat er voor alle medewerkers die overgaan naar SRO Kennemerland een plaats is in die organisatie. Met de medewerkers worden dit najaar gesprekken gevoerd over de overgang.

Voor de vestiging in Haarlem werft SRO een vestigingsmanager en een managementassistent (beide m/v). Daarbij zal intern in Haarlem worden geworven; indien dit geen geschikte kandidaten oplevert zal extern worden geworven. Uiteraard geldt voor het aanstellen van deze mensen het voorbehoud van goedkeuring van de verzelfstandiging van Sport & Recreatie / Accommodaties.

7.2 Arbeidsvoorwaarden per 1-1-2008 en Sociaal plan

De medewerkers van Sport&Recreatie/Accommodaties treden per 1-1-2008 in dienst van SRO- personeel BV. SRO kent een eigen bedrijfsCAO die op de medewerkers van toepassing wordt.

Een vergelijking van de huidige arbeidsvoorwaarden met die volgend uit de bedrijfsCAO SRO is gemaakt. Op basis van deze vergelijking is een Sociaal Plan opgesteld. Hiermee worden de nadelige effecten van de overgang voor de medewerkers gecompenseerd. Het betreft: inkomensgarantie, behoud recht op wachtgeld en in voorkomende gevallen FPU gemeenten, toelagen (onregelmatigheid, inconveniënten), vergoeding woon –werkverkeer en afkoop recht op afscheidsgrotenificatie bij pensionering.

Dit is overeenkomstig het Sociaal Akkoord dat de Gemeente Haarlem met de vakorganisaties voor de totale reorganisatie van de gemeente heeft afgesloten en waar deze verzelfstandiging onderdeel van uitmaakt.

7.3 Huisvesting

SRO Kennemerland verplicht zich tot het aanhouden van een vestiging in Haarlem. Deze zal bestaan uit het servicestation aan de Jaap Edenlaan en een in Haarlem te betrekken kantoorlocatie voor circa zes (binnendienst)medewerkers. Voor de kantoorlocatie wordt nog naar een geschikte ruimte gezocht.

8. Financiën

Bij deze verzelfstandiging spelen diverse elementen met een financiële achtergrond, die we onderstaand een voor een toelichten.

8.1 Besparingsmogelijkheden

Een van de redenen voor de verzelfstandigingen is het bereiken van kostenbesparingen, met name als gevolg van te realiseren schaalvoordelen. Dat geldt ook voor de verzelfstandiging van het beheer van de sportaccommodaties via samenwerking met SRO NV. De voordelen die kunnen worden behaald liggen met name op het terrein van de staftaken en inkoop. Deze besparing komt tot uitdrukking in een jaarlijks afnemende tekortsubsidie (afgezien van eventuele aanpassingen vanwege loon- en prijsstijgingen en veranderingen in de omvang van het werkpakket).

Voor Haarlem betekent dit dat hiermee een deel van de taakstelling van € 0,4 miljoen voor alle verzelfstandigingen gezamenlijk kan worden ingevuld, alsmede een deel van de gemeentebrede taakstelling voor inkoop.

8.2 Verwerving van aandelen

De verwerving van de aandelen in de holding NV SRO gebeurt geheel door inbreng van activa: servicestation en roerende goederen, zoals tractoren en maaimachines. Haarlem hoeft dus geen contant geld op tafel te leggen om aandeelhouder te kunnen worden. Ook de conversie van aandelen gaat gepaard zonder extra kosten. Wel zal Haarlem na 2010 de extra aandelen die het verkrijgt om van circa 25% naar 50% van de aandelen te groeien (na gebleken gelijkheid van de omvang van de werkpakketten) moeten betalen. De prijs hiervoor is gelijk aan de prijs per aandeel van de eerste tranche van 25% en bedraagt wederom € 2 miljoen. Indien de gelijkheid later wordt gerealiseerd, dan zal de prijs per aandeel gelijk zijn aan de intrinsieke waarde zoals die op dat moment uit de jaarrekening blijkt. Omdat die prijs naar alle waarschijnlijkheid hoger zal zijn, is het voor Haarlem gunstig om zo snel mogelijk een gelijkwaardig werkpakket als Amersfoort voor SRO te bereiken.

8.3 Dividenduitkeringen

NV SRO heeft de afgelopen 10 jaar steeds goede resultaten geboekt, variërend van € 400.000 tot € 500.000 voordelig per jaar. Vanwege het beleid om een voldoende buffer op te bouwen (solvabiliteit) zijn deze resultaten tot nu toe niet uitgekeerd in de vorm van dividend, maar in de bedrijfsreserve gestort. Vanwege de hierdoor bereikte goede solvabiliteit, is de verwachting dat in de komende jaren dividend uitgekeerd kan worden. Uiteraard geldt daarbij dat resultaten uit het verleden geen garantie voor de toekomst bieden. Indien er dividend uitgekeerd gaat worden, dan zal Haarlem eerst met ingang van het boekjaar 2008 een (eventuele) dividenduitkering ontvangen, uit te betalen in het voorjaar 2009. Daarbij geldt dat Haarlem tot 2010 uitsluitend winst- en dus dividendgerechtigd is tot het resultaat van SRO Kennemerland BV; na 2010 is Haarlem op basis van het genoemde uitgangspunt van gelijkheid gerechtigd tot winst en dividend van de hele onderneming.

8.4 Subsidierelatie

De gemeente en SRO sluiten een exploitatieovereenkomst af voor de accommodaties en de gemeente kent SRO een subsidie toe in het tekort dat daarin optreedt. Dit tekort is bij de start gelijk aan de uitgaven van ongeveer €4,7 miljoen minus de inkomsten van circa €1,7 miljoen van de gemeente terzake en bedraagt dus € 3 miljoen. De subsidie zal bij afzonderlijke beschikking aan SRO Kennemerland BV worden verleend en per kwartaal vooraf worden betaald. Om SRO Kennemerland bij de start van voldoende liquidemiddelen te voorzien, zal de eerste betaling bestaan uit twee kwartalen vooraf en ineens. Naast de werkzaamheden voor exploitatie, beheer en onderhoud verzorgt SRO voor ruim €2 miljoen aan (vervangings)investeringen per jaar. Hierover worden jaarlijks met SRO afzonderlijke afspraken gemaakt. De verzelfstandiging verloopt budgettair neutraal, met in acht name van de besparingsmogelijkheden.

8.5 Fiscale aspecten

SRO NV is vrijgesteld van vennootschapsbelasting omdat de aandelen in handen zijn van publiekrechtelijke lichamen (in dit geval de gemeente Amersfoort); dit blijft ook zo na toetreding van Haarlem. Over de totale groep van vennootschappen zal een fiscale eenheid voor de omzet belasting worden aangevraagd. Ernst & Young heeft over de fiscale aspecten van de samenwerking en de oprichting van de SRO Kennemerland geadviseerd.

Het inbrengen van het Haarlemse Servicestation in SRO is vrijgesteld van 6% overdrachtsbelasting.

Met het oog op de gewenste transparantie zal SRO Kennemerland een afzonderlijke bankrekening krijgen, evenals SRO Eemland.

9. Juridische aspecten

Op juridisch terrein spelen twee elementen een rol: de vormgeving van de samenwerking en aanbestedingsrechtelijke voorwaarden. Deze kunnen lichten we hierna toe.

9.1 Juridische vormgeving

NV SRO is een bestaande organisatie, waarvan de gemeente Amersfoort enig aandeelhouder is. Om de samenwerking op een relatief eenvoudige wijze vorm te geven, is voortgeborduurd op deze bestaande situatie. Dit betekent dat Haarlem eerst zelf de vennootschap SRO Kennemerland BV opricht en daarin alle zaken betreffende de verzelfstandiging onderbrengt. Haarlem is op dat moment enig aandeelhouder in deze BV. Letterlijk direct na de oprichting hiervan draagt Haarlem 100% van de aandelen in de BV over aan NV SRO, in ruil voor circa 25% van de aandelen van NV SRO.

Parallel hieraan richt NV SRO de vennootschap SRO Eemland BV op en brengt zij de vier bestaande gemeentelijke BV's onder in SRO Eemland. Vanaf dat moment heeft de organisatie de vorm zoals eerder in deze notitie in beeld gebracht.

De reden om de regionale vennootschappen de vorm van een BV te geven (en niet van een NV) is om te vermijden dat van de regionale vennootschappen afzonderlijke jaarstukken moeten worden opgesteld. In de gekozen vormgeving zullen er jaarstukken op het niveau van NV SRO worden gepubliceerd. Uiteraard zullen daarin de noodzakelijke uitsplitsingen naar de onderliggende vennootschappen worden aangebracht ten behoeve van de juiste informatieverstrekking aan de aandeelhouders.

De juridische vormgeving is opgesteld in overleg met een notaris, die deze vormgeving vervolgens heeft vastgelegd in de aandeelhoudersovereenkomst en de statuten van de vennootschappen.

10. Kosten van de verzelfstandigingen

De verzelfstandiging is zoveel mogelijk met eigen gemeentelijk personeel voorbereid. Wel is voor de verzelfstandiging van de afdeling Sport & Recreatie / Accommodatiebeheer een externe projectleider ingehuurd, die tevens als opdracht had te zorgen voor een kwaliteitsverbetering van de afdeling. Zijn kosten zijn deels betaald het bestaande afdelingsbudget en deels ten laste van het budget voor verzelfstandigingen gebracht.

Amersfoort, Haarlem en SRO hebben gezamenlijk een externe voorzitter voor de stuurgroep aangezocht en betaald. Dit geldt tevens voor de kosten van juridisch advies en van de notaris.

De voorbereidingskosten kunnen worden betaald uit het voor verzelfstandigingen beschikbare budget.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,
drs. W.J. Sleddering

de burgemeester,
mr. B.B. Schneiders

212/2007

De Raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders;

Besluit:

1. het onderdeel Accommodaties van de Afdeling Sport & Recreatie te verzelfstandigen;
2. in te stemmen met het oprichten door het college van de vennootschap SRO Kennemerland BV en het overdragen van alle relevante activa en passiva, het personeel en de rechten en verplichtingen van het onderdeel Accommodaties van de Afdeling Sport & Recreatie aan deze BV;
3. in te stemmen met het overdragen van alle aandelen in deze BV aan SRO NV in ruil voor circa 25% van de aandelen in deze NV.

Gedaan in de vergadering van

De griffier

De voorzitter,